

Nacka kommun
131 81 Nacka

Nacka 2023 11 09
Dnr: F 2023-149-2

Svar på förfrågan från Nacka kommun om kommunalt huvudmannaskap för begravningsverksamheten (KFKS 2023-00440)

Nacka församling har i en skrivelse den 16 juni 2023 lämnat ett preliminärt svar på Nacka kommuns förfrågan om församlingens inställning till kommunalt huvudmannaskap för begravningsverksamheten i kommunen. Av svaret framgår att församlingen inte ser någon anledning att överlämna ansvaret för begravningsverksamheten till kommunen, samt att frågan är av så strategiskt viktig karaktär att beslut ska fattas av kyrkofullmäktige.

Kyrkofullmäktige har behandlat frågan vid sitt sammanträde den 8 november, och församlingen kan nu lämna ett formellt svar med en utförligare beskrivning av gällande reglering av begravningsverksamheten och motivering till församlingens ställningstagande.

Skrivelsen från Nacka kommun

Av kommunens utredning framgår sammanfattningsvis följande: Det finns två grundförutsättningar för kommunalt huvudmannaskap för begravningsverksamheten. Samtliga församlingar inom Nacka kommuns område ska vara överens med kommunen om att flytta huvudmannaskapet, och församlingsgränserna ska följa kommungränsen. Utredningen redovisar vidare, utöver relevant lagstiftning, schematiskt de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva begravningsverksamheten i kommunal regi. I utredningen görs bedömningen att boende i Nacka sannolikt skulle få lägre begravningsavgift om verksamheten drivs av kommunen.

Svenska kyrkans församlingar och pastorat – huvudmän för begravningsverksamheten

I regeringens proposition (1995/96:80) Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan lades fram ett principförslag om de framtida relationerna mellan staten och Svenska kyrkan innebärande att Svenska kyrkans huvudmannaskap för den helt övervägande delen av begravningsverksamheten skulle bestå. I den fortsatta utredningen med analys av och förslag gällande de praktiska, ekonomiska och rättsliga konsekvenserna kring huvudmannaskapet (prop. 1998/99:38) konstaterades sammanfattningsvis att Svenska kyrkan på de flesta orter har det totala ansvaret för begravningsverksamheten, således även för dem som inte tillhör Svenska kyrkan. Frågan om ett kyrkligt huvudmannaskap för de särskilda gravplatserna är förenligt med bestämmelserna om religionsfrihet analyserades. Det konstaterades att systemet med endast en huvudman som har det totala ansvaret för den allmänna begravningsverksamheten inom ett förvaltningsområde är enkelt och överskådligt. Planering och styrning av verksamheten underlättas, och det är samhällsekonomiskt en fördel att kunna fortsätta att använda de begravningsplatser som anlagts av Svenska kyrkans pastorat och att utnyttja den kompetens som finns inom kyrkan. För den enskilde underlättas kontakterna i frågor som rör begravningsverksamheten om den praktiska och formella kompetensen på området finns samlad hos en huvudman. Förutsättningarna för likabehandling av människor med olika trosinriktning i frågor som avser begravningsverksamheten blir goda. Begravningsverksamheten regleras genom Begravningslagen (1990:1144), och de beslut som fattas enligt lagen kan den enskilde överklaga. Länsstyrelsen har tillsyn och kan förelägga den som innehar en begravningsplats eller ett krematorium att vid vite fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Det allmänna har på detta sätt tagit ansvar för att verksamheten bedrivs enligt lagen och med beaktande av principen om likabehandling av alla medborgare oavsett trostillhörighet. Tillsynen förstärks även genom ombud och att särskilda regler gäller för samråd. Handlingar som rör begravningsverksamheten ska vara offentliga, och begravningsverksamhetens intäkter och kostnader ska fastställas på grundval av en särredovisning.

Finansieringen av begravningsverksamheten är dock sedan några år tillbaka enhetlig över landet med undantag för Stockholm och Tranås kommuner som fortfarande fastställer begravningsavgiften lokalt. Detta har fått till följd att boende i några storstadskommuner med god skattekraft fått ett något ökat avgiftsuttag i förhållande till den tidigare lokalt fastställda avgiftssatsen. I syfte att effektivisera begravningsverksamheten sker samordningen av och rådgivningen i förhållande till begravningsverksamheten via Svenska kyrkans

nationella nivå där bland annat frågan om krematoriernas placering i landet utreds. Även frågan om verksamhetens kostnadsutveckling utreds internt inom Svenska kyrkan i ett kyrkomötesuppdrag. Men det är fortfarande respektive huvudman som fullt ut ansvarar för och ombesörjer begravningsverksamheten. Med anledning av pågående konflikter i omvärlden har arbetet med krisberedskap intensifierats.

Kort beskrivning av begravningsverksamheten i Nacka församling

Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för Nacka församlings begravningsverksamhet och begravningsplatser vid Storkällans begravningsplats i Älta, Nacka norra kyrkogård vid Nacka kyrka och Nacka södra kyrkogård, vår äldsta kyrkogård vid Dammtorpssjön. Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar även för krematoriet och kapellet vid Storkällans begravningsplats. Inom kyrkogårdsförvaltningen arbetar 15 tillsvidareanställda samt 8 säsonganställda. Varje år sker 250 gravsättningar i församlingen, och 1 200 kremationer utförs i Storkällans krematorium.

Storkällans kapell och krematorium

För närvarande pågår byte av kremationsugnen och en omfattande renovering av Storkällans krematorium. Samtidigt utreds alternativa möjligheter för framtiden – utbyggnad av det nuvarande krematoriet eller en helt ny byggnad – och församlingen undersöker aktivt möjligheterna till samordning på regional eller nationell nivå av kremationsverksamheten. Frågorna är komplexa, bland annat på grund av de omfattande kostnaderna men även i förhållande till kremationskapaciteten i hela Stockholmsområdet. Nacka församling är skyldig att tillhandahålla kremation endera i egen anläggning eller genom överenskommelse med annan begravningshuvudman.

Ställningstagande

Nacka församling vill behålla huvudmannaskapet över begravningsverksamheten inom sitt förvaltningsområde, i enlighet med gällande uppdrag från staten till Svenska kyrkan angående begravningsverksamheten i landet och ser ingen anledning att överlämna huvudmannaskapet till Nacka kommun.

Nacka församling har inte för avsikt att ta initiativ till en ändring av församlingsgränsen så att den överensstämmer med kommungränsen.

Motivering till ställningstagandet

Nacka församling har i enlighet med principbeslutet i riksdagen 1995 arbetat med och utvecklat begravningsverksamheten i församlingen. Verksamheten är väl inarbetad och har allmänhetens förtroende. Församlingen har inga planer på eller önskemål om att flytta över verksamheten till Nacka kommun. Tvärtom ser Nacka församling att det är en styrka att församlingen har kompetens kring och en sammanhållande roll gällande begravningsverksamhet, bevarandet av kulturarvet på våra kyrkogårdar och kunskap om övriga trossamfundets sedvänjor och tradition. Omhändertagandet av avlidna inklusive begravningsverksamheten är en samhällsviktig verksamhet, och förberedelser inför höjd beredskap har initierats och pågår alltsedan pandemin 2020.

Nacka församling noterar att initiativet från Nacka kommun fokuserar på ekonomi och eventuell möjlighet för de boende inom kommunen att få en lägre avgiftssats för begravningsverksamheten. Det nämnda riksdagsbeslutet fokuserar på den kompetens och erfarenhet som byggts upp inom Svenska kyrkan under långa tider och att det är till gagn för de boende i landet.

Nacka församling vill särskilt belysa nedanstående aspekter som en komplettering till kommunens initiativ kring huvudmannaskapet.

Tillgångar och skulder

Den kyrkliga huvudmannen har i sin balansräkning materiella och immateriella anläggningstillgångar som under en lång tid införskaffats av huvudmannen för begravningsverksamhetens räkning (Nacka 2023 ca 53 mkr). Detta omfattar bland annat mark, byggnader, maskiner, inventarier och digitala gravkartor. Det redovisade värdet av dessa tillgångar speglar inte ett marknads- eller nyanskaffningsvärde. Stora delar av tillgångarna är införskaffade före relationsändringen 2000 samt innan den enhetliga begravningsavgiften (2017) där huvudmannen, det vill säga Nacka församling stått för finansieringen. Vid en kommunalisering måste dessa tillgångar och skulder lösas.

I församlingen finns en gravskötselsskuld om ca 500 tkr som avser gravskötselavtal som tecknats före 2000 och där tillgångar i normalfallet saknas. Eftersom dessa har ett direkt samband med begravningsverksamheten måste även denna skuld hanteras vid en eventuell övergång.

Kompetens inom kyrkogårdsförvaltningen

Förvaltning av begravningsverksamheten kräver kompetens kring den lagstiftning som berör begravningsverksamheten. Därutöver krävs kompetens för drift av begravningsplatser samt byggnader såsom krematoriet för att bedriva verksamheten. Som exempel kan anges begravningslagstiftning, kulturarvsfrågor samt administrativ kompetens. Hur säkerställs att denna kompetens finns tillgänglig?

Serviceverksamhet

Gravskötselverksamhet där avtalen tecknats efter sedan 2000 omfattas enligt lag inte av begravningsavgiften utan ska finansieras av gravrättsinnehavaren. Detta redovisas idag som en separat verksamhet i församlingens räkenskaper. Denna verksamhet har dock en stark koppling till begravningsverksamheten och församlingen förutsätter att även denna verksamhet vid en övergång övertas av kommunen. Kunskap om gränsdragning mellan serviceverksamheten och begravningsverksamheten är väsentlig och måste säkras vid en kommunalisering.

Kulturarvsfrågor och samverkan med andra trossamfund

Begravningsverksamheten bedrivs idag inom en sammanhållen kulturarvsmiljö och inom ramen för den värdegrund som Svenska kyrkan står för. Det gäller såväl byggnader, gravanordningar och kulturlandskap som samråd och samverkan med andra trossamfund och trosinriktningar. Detta måste också säkerställas.

Monica Sundström
Kyrkofullmäktiges ordförande

Carl Dahlbäck
Kyrkoherde